संस्कृतम्

(209)

शिक्षक-अंकितमूल्यांकनपत्रम् - I

(पाठाः प्रथमतः दशमपर्यन्तम्)

पूर्णांकाः 25

निर्देशाः

(i) सर्वेप्रश्नाः अनिवार्याः। सर्वेषां प्रश्नानाम् अंकाः समानाः।

(ii) उत्तरपुस्तिकायां प्रथमपृष्ठे स्वनाम, अनुक्रमांकसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम, विषयस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं प चाशत् शब्देषु (50) लिखत –

(क) 'प्रेरणा' पाठात् लट्लकारस्य प च क्रियापदानि चित्वा तत्स्थाने लट्लकारस्य क्रियापदानि उत्तमपुरुषस्य एकवचने विलिख्य तेषां स्ववाक्येषु प्रयोगं कुरुत।

(ख) 'सदाचारः' पाठात् प चजीवनमूल्यानि आध त्य प चवाक्यानि लिखत। यथा सेवा – शुश्रूषुः बालः गुरुगतां विद्यां लभते।

(ग) 'भवान् मकरः सन् मित्रेण सह कथं व्यवहरिष्यति' इति प चवाक्येषु लिखतु।

2. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं प चाशत्शब्देषु (50) लिखत–

(क) माता, मनः, मित्रम्, मानम्, लोभः, एतदाधारितानि प चसूक्तिवाक्यानि ससन्दर्भम् अन्यस्माद् ग्रन्थाद् लेख्यानि।

(ख) आर्यभटेन गणितज्ञेन प्रतिपादितप च सिद्धान्तान् विलिख्य तेषाम् आधुनिकविज्ञानेन सह तुलनां कुरुत।

(ग) 'मातुराज्ञा गरीयसी' पाठमाध त्य ब्राह्मणपरिवारस्य चारित्रिकं वैशिष्ट्यं प चवाक्येषु लिखत।

3. कमप्येकं प्रश्नं दशवाक्येषु उत्तरत–

(क) व क्षाः अस्माकं जीवने कथं सत्पुरुषा इव उपकुर्वन्ति इति विलिख्य तान् प्रति अस्माकं कर्तव्यं वर्णयत।

(ख) केषा चन प च खगानां चित्राणि संग ह्य/निर्माय तेषां शुद्धपर्यावरणे योगदानं प्रतिचित्रं वाक्यद्वयेन लिखत।

4. कमपि एकं प्रश्नं दशवाक्येषु उत्तरत–

(क) 'वाक्' इन्द्रियस्य दुरुपयोगेन अनेकाः हानयः भवन्ति इति स्वानुभवात् कामपि घटनां वर्णयत।

(ख) स्वजीवने प चविधस्य शौचस्य महत्त्वं वर्णयत।

5. **परियोजनाकार्यम्**

भवतां नगरे प चसंस्क तकवीनां नामानि विलिख्य तेषां रचनानां विशेषताः लिखत।

अथवा

प्राचीनसंस्क तसाहित्यग्रन्थेभ्यः दशसूक्तीः चित्वा विषयनिर्देशपूर्वकं लिखत।

संस्कृतम्

(209)

शिक्षक-अंकितमूल्यांकनपत्रम् - II

(पाठाः- एकादशतः विंशतिपर्यन्तम्)

पूर्णांकाः 25

निर्देशाः

(i) सर्वेप्रश्नाः अनिवार्याः। सर्वेषां प्रश्नानाम् अंकाः समानाः।

(ii) उत्तरपुस्तिकायां प्रथमपृष्ठे स्वनाम, अनुक्रमांकसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम, विषयस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं प चाशत् शब्देषु (50) लिखत–

(क) यद्भविष्यः स्वमतस्य समर्थनार्थं किं तर्कम् उपस्थापयति? किं भवान् तेन तर्केण सह सन्तुष्टः? भवतां मते जीवने किं लक्ष्यं स्यात्?

(ख) 'अयोध्यां कुरु वैदहि! प्रणामं पुनरागता' इति पाठे यासां नदीनां वर्णनम् अस्ति, तासाम् उद्गमस्थलं, किम्, कस्मिन् कस्मिन् प्रदेशे च वहन्ति, कुत्र च अन्ते विलयं गच्छन्ति, इति वर्णयत।

(ग) भवद्भिः प चमे पाठे आर्यभटस्य विषये पठितम्। आर्यभटस्य भास्कराचार्यस्य च योगदाने किं साम्यं किं च वैषम्यम्? प चबिन्दून् लिखत।

2. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं प चाशत् शब्देषु (50) लेखनीयम् –

(क) 'अनुक्तमपि ऊहति पण्डितो जनः' इति नाट्यांशे आत्मानं कविम् मत्वा स्वप्रतिक्रियां वर्णयत।

(ख) प्रहेलिकापाठात् दश श्लिष्टपदानि चित्वा तेषाम् अर्थद्वयं लिखत। अपि च अन्यानि प चश्लिष्टपदानि विचिन्त्य गद्यात्मकरूपेण एव प्रहेलिकाः रचयत।

(ग) विक्रम संवत् 2067 इति मार्च 2010 तः आरब्धम् नववर्षम् अधिक त्य द्वे शुभकामनापत्रे रचयत।

3. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं दशवाक्येषु लिखत।

(क) 'करुणापरा हि साधवः' इति पाठात् भगवतः बुद्धस्य चरित्रे सारथेः चरित्रस्य अपेक्षया किम् अधिकं वैशिष्ट्यम् अस्ति? दशवाक्येषु लिखत।

(ख) 'अनागतं यः कुरुते स शोभते' इति पाठस्य कथावस्तु आधारीक त्य वार्तालापरूपेण अभिनयार्थ नाटिकां रचयत।

4. शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम् इति पाठानुसारम् आदर्शदिनचर्या कीद शी स्यात्, आधुनिकयुगे तत्र कुत्र कुत्र स्खलनं स्पष्टं द ष्टिगोचरं भवति इति साररूपेण दशवाक्येषु लिखत।

अथवा

'गीताम तम्' इति पाठात् सात्त्विकदानस्य किं लक्षणम्? तस्य तुलनायाम् आधुनिक युगे किं परिवर्तनं द श्यते इति सोदाहरणम् आलोचयत।

5. **परियोजनाकार्यम्**

अद्यत्वे प्रायः जनाः योगासनानां प्राणायामस्य महत्त्वं जानन्ति। प्रातः काले उद्यानेषु अपि यत्र तत्र कक्षाः अपि आयोज्यन्ते। भवतः नगरे समीपे आयोजितायाः कस्याश्चित् कक्षायाः वर्णनम्–समयः, प्रतिभागीसंख्या, गुरोः नाम, प्रदर्शितानाम् आसनानां महत्त्वम् इत्यादिकं सचित्रं प्रदर्शयत।

अथवा

समीपवर्तिनं कमपि उद्यानं गत्वा तत्र रोपितानां दशव क्षाणां पत्राणां संकलनं क त्वा स चिकायां योजयत, प्रतिव क्षं च तस्य नाम, ओषधीयगुणान्, पुष्पस्वरूपम्, फलम् इत्यादिकम् अधिक त्य वर्णनं कुरुत।

संस्क तम्

(209)

शिक्षक-अंकितमूल्यांकनपत्रम् - III

(पाठाः एकविंशतितः द्वात्रिंशत् पर्यन्तम्)

पूर्णांकाः 25

निर्देशाः

(i) सर्वेप्रश्नाः अनिवार्याः। सर्वेषां प्रश्नानाम् अंकाः समानाः।

(ii) उत्तरपुस्तिकायां प्रथमपृष्ठे स्वनाम, अनुक्रमांकसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम, विषयस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं प चाशत्शब्देषु (50) लिखत–

(क) आदिशंकराचार्येण चत्वारः मठाः स्थापिताः। प्रत्येकं मठस्य वर्तमानस्थानं तत्पीठाधीशानां नामानि च लिखत।

(ख) 'तेजसाम् हि न वयः समीक्ष्यते' इति पाठम् अधिक त्य लवस्य जीवनात् भवान् किं किं शिक्षां ग्रहीतुं शक्नोति?

(ग) विश्वबन्धुताव द्धयर्थं 'स्वस्तिपंथामनुचरेम' इति पाठानुसारं जीवने भवान् किं किं कुर्तुम् शक्नोति? कार्यद्वयम् लिखत।

2. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं प चाशत्शब्देषु (50) लिखत –

(क) 'कथालेखनम्' इति पाठे प्रदत्तां 'हंसकाकयोः' कथाम् आधारीक त्य दुर्जनसंसर्गस्य कुपरिणामस्य विषये एकाम् अन्यां कथाम् लिखत।

(ख) 'दर्पः मूलमनर्थानाम्' इति पाठे सफलतायाः के के उपायाः वर्णिताः सन्ति?

(ग) यदि वयं पर्यावरणं न रक्षेम तर्हि किं किं भविष्यति? प चप्रभावान् लिखत।

3. कमपि एकं प्रश्नं दशवाक्येषु उत्तरत–

लोकमान्यतिलकस्य भारतस्य स्वतंत्रतायां योगदानं वर्णयत।

अथवा

'विरहकातरं तपोवनम्' इति पाठे प्रक तिः मानव इव व्यवहरति। प चयुक्तिभिः एतत् कथनं समर्थयत।

4. भारतस्य मानचित्रे गंगा, यमुना, शतद्रुः प्रभ तयः प च नदीनां मार्गं दर्शयित्वा तेषां प्रदूषणनिवारणार्थं के के प्रयत्नाः अपेक्षिताः। इति दशवाक्येषु लिखत।

अथवा

'युवावस्थायां गुरूणाम् उपदेशाः कथं अनर्थनिवारणाय सहायकाः सन्ति' इति अजलं स्नानम्' पाठम् आधारीक त्य दशवाक्येषु लिखत।

अथवा

'साहसे श्रीः प्रतिवसति' इति पाठम् आधारीक त्य राजात्रिविक्रमसेनस्य चारित्रिकं वैशिष्ट्यम् दशवाक्येषु लिखत।

5. **परियोजनाकार्यम्**

स्वतंत्रतासंग्रामस्य दश जयघोषाणां संकलनं कुरुत। तेषाम् रचनाकाराणाम् चित्राणाम् अपि संकलनं कुरुत।

अथवा

एकविंशतिः पाठतः द्वात्रिंशत् पाठपर्यन्तम् 'क्तवतु' प्रत्यययुक्तपदानां चयनं क त्वा तेषां सम्बद्धकर्त्त पदानि लिखत।